

میثاق توحید بعضی مقررات حمل و نقل هوائی بین المللی مورخ ۱۲- اکتوبر ۱۹۲۹ وارسا

فصل اول

موضوعات - تعریفات

ماده اول

۱- این میثاق بر کلیه حمل و نقل بین المللی اشخاص - اسباب سفر (بگاژ) یا اموال تجارتي که توسط طیاره در مقابل اجرت بعمل می آید تطبیق میشود میثاق مذکور بر حمل و نقل های رایگان که از طرف یک موسسه حمل و نقل هوایی توسط طیاره بعمل می آید همچنان تطبیق میشود.

۲- از لحاظ مقاصد این میثاق اصطلاح (حمل و نقل بین المللی) عبارت از هر حمل و نقل است که طی آن نظر به قبول طرفین - نقطه عزیمت و نقطه مقصد خواه در قلمرو دو طرف عالیه متعاقد یا در قلمرو یک طرف عالیه متعاقد واقع بوده و ضمناً یک محل توقف در قلمرو تحت حاکمیت سیطره قیمومیت یا اقتدار یک دولت دیگر اگرچه متعاقد هم نباشد در نظر گرفته شده باشد ولو آنکه حمل و نقل قطع گردد یا انتقال به طیاره دیگر صورت گیرد.

حمل و نقل بین قلمرو های تحت حاکمیت سیطره قیمومیت یا اقتدار خود یک طرف عالیه متعاقد بدون همچو توقف از لحاظ مقاصد این میثاق به حیث حمل و نقل بین المللی تلقی نمیشود.

۳- حمل و نقلی که توسط چندین حمل و نقل دهندگان هوائی مسلسل اجراء میشود در صورتیکه طرفین آنرا یک عمل بشناسند از نظر تطبیق این میثاق به حیث یک حمل و نقل واحد تلقی میگردد حمل و نقل مذکور ولو آنکه تحت یک قرارداد و یا یک سلسله قرارداد ها بعمل آمده باشد خصوصیت بین المللی خود را بسبب اینکه یک قرارداد یا یک سلسله قرارداد ها باید تماماً در یک قلمرو تحت حاکمیت سیطره قیمومیت یا اقتدار یک طرف عالیه متعاقد اجراء شود از دست نمیدهد.

ماده ۲

۱- این میثاق بر حمل و نقل هائیکه از طرف دولت یا دیگر اشخاص حقوقی موسسات عامه به عمل می آید طبق شرایط مندرجه ماده اول تطبیق میشود.

۲- این میثاق بر حمل و نقل هائیکه تحت مواد میثاقهای پستی بین المللی اجراء میشود تطبیق نمیگردد.

فصل دوم

اسناد حمل و نقل

قسمت ۱- تکت مسافرت

ماده ۳

۱- حمل و نقل دهنده برای حمل و نقل مسافری باید یک تکت مسافرت را که حاوی تذکرات ذیل باشد توزیع کند:

الف - محل و تاریخ صدور.

ب - نقاط عزیمت و مقصد.

ج- محل توقف ها با حفظ این حق برای حمل و نقل دهنده که توقف های مورد نظر را در صورت لزوم تغییر داده میتواند ولی این تغییر خصوصیت بین المللی حمل و نقل را از بین نخواهد برد.

د - نام و آدرس حمل و نقل دهنده و یا حمل و نقل دهنده گان.

ه- توضیح اینکه حمل و نقل تابع مقررات مسئولیتی است که بر اثر این میثاق وضع شده است.

۲- موجود نبودن تکت مسافرت و یا اینکه تکت مذکور غیر اصولی تعقیب شده باشد یا مفقود گردیده باشد بر موجودیت یا اعتبار حمل و نقل لطمه نمی رساند. و به هر صورت قرارداد تابع مقررات این میثاق خواهد بود. معهذا اگر حمل و نقل دهنده یک مسافر را بدون آنکه تکت مسافرت برایش توضیح شده باشد قبول کند حمل و نقل دهنده حق نخواهد داشت که از چنان شرایط این میثاق که مسؤلیتس را رفع و یا محدود میسازد استفاده کند.

قسمت ۲- تکت اسباب سفر

ماده ۴

۱- حمل و نقل دهنده برای حمل نقل اسباب سفر به استثنای اشیای کوچکی شخصی که مسافر نزد خود نگهداری میکند باید یک تکت اسباب سفر توزیع کند.

۲- تکت اسباب سفر در دو نسخه ترتیب میشود: یکی برای مسافر دیگری برای حمل و نقل دهنده.

۳- تکت اسباب سفر باید حاوی تذکرات ذیل باشد:

الف- محل و تاریخ صدور.

ب- نقاط عزیمت و مقصد.

ج- نام و آدرس حمل و نقل دهنده یا حمل و نقل دهندگان.

د- نمره تکت مسافرت.

ه- توضیح اینکه اسباب سفر به حامل تکت آن تسلیم شده میشود.

و- تعداد و وزن بسته ها.

ز- مبلغ ارزش که مطابق فقره ۲ ماده ۲۲ توضیح شده باشد.

ح- توضیح اینکه حمل و نقل تابع مقررات مسئولیتی است که بر اثر این میثاق وضع شده است.

۴- موجود نبودن تکت اسباب سفر یا اینکه تکت مذکور غیر اصولی ترتیب شده باشد یا مفقود گردیده باشد بر موجودیت یا اعتبار قرارداد حمل و نقل لطمه نمی رساند و بهر صورت قرار داد تابع مقررات این میثاق خواهد بود معهذا اگر حمل و نقل دهنده اسباب سفر بدون آنکه تکت اسباب سفر توزیع شده باشد قبول کند یا تکت اسباب سفر حاوی تذکرات مندرجه فقرات (د) (و) (ح) نباشد حمل و نقل دهنده حق نخواهد داشت که از چنان شرایط این میثاق که مسوولیتش را رفع یا محدود میسازد استفاده کند.

قسمت ۳ - بیان نامه حمل و نقل هوایی ماده

ماده ۵

۱- هر حمل و نقل دهنده مال التجاره حق دارد که از مرسل تقاضا کند تا یک سند را که ((بنام بیان نامه حمل و نقل هوایی)) یاد میشود ترتیب کرده به وی بسپارد هر مرسل حق دارد که از حمل و نقل دهنده تقاضا کند تا این سند را قبول نماید.

۲- معهذا موجود نبودن این سند یا اینکه سند مذکور غیر اصولی ترتیب شده باشد یا مفقود گردیده باشد بر موجودیت یا اعتبار قرار داد حمل و نقل البته در حالیکه مراتب ماده (۹) رعایت میگردد لطمه نمیرساند و بهر صورت قرار داد تابع مقررات این میثاق خواهد بود.

ماده ۶

۱- بیان نامه حمل و نقل هوایی باید از طرف مرسل در سه نسخه اصلی ترتیب گردد و توام با مال التجاره سپرده شود.

۲- نسخه اولی باید حاوی این تذکر برای حمل و نقل دهنده بوده و از طرف مرسل امضاء گردد، نسخه دومی باید حاوی این تذکر برای مرسل الیه بوده و از طرف مرسل و حمل و نقل دهنده امضاء شود و یا مال التجاره توام گردد. نسخه سومی از طرف حمل و نقل دهنده امضاء گردیده و توسط وی بعد از قبولی مال التجاره به مرسل سپرده میشود.

۳- حمل و نقل دهنده در صورت قبول مال التجاره باید بیان نامه را امضاء کند.

۴- بعوض امضای حمل و نقل دهنده مهر او نیز معتبر است بعوض امضای مرسل امضای چاپی یا مهر او نیز اعتبار دارد.

۵- اگر حمل و نقل دهنده بنا بر تقاضای مرسل بیان نامه حمل و نقل هوایی را ترتیب کند این بیان نامه طوری تلقی میگردد که گویا از طرف خود مرسل ترتیب شده است مگر آنکه خلاف آن ثابت شود.

ماده ۷

حمل و نقل دهنده مال التجاره حق دارد که در صورت موجودیت چندین بسته اموال از مرسل تقاضای ترتیب بیان نامه های حمل و نقل هوایی جداگانه را برای هر یک بنماید.

ماده ۸

بیان نامه حمل و نقل هوایی باید حاوی تذکرات ذیل باشد

الف - محل صدور و تاریخ ترتیب آن.

ب- نقاط عزیمت و مقصد.

ج- محل توقف ها یا حفظ این حق برای حمل و نقل دهنده که توقف هایی مورد نظر را در صورت لزوم تغییر داده میتواند ولی این تغییر خصوصیت بین المللی حمل و نقل را از بین نخواهد برد.

د- نام و آدرس مرسل.

ه- نام و آدرس حمل و نقل دهنده اولی.

و - نام و آدرس مرسل الیه در صورتیکه مقتضی باشد.

ز- نوعیت مال التجاره.

ح- تعداد بسته ها، نوع بسته بندی علائم مشخصه یا نمره های آنها.

ط- وزن مقدار حجم و ابعاد مال التجاره.

ی- وزن، مقدار، حجم و ابعاد مال التجاره.

- ک- کرائیه حمل و نقل در صورتیکه بر آن موافقت شده باشد تاریخ و محل تادیه و شخصیکه باید تادیه کند.
- ل- اگر اموال التجاره طوری حمل و نقل میشود که کرایه در وقت تسلیم دهی آن تادیه گردد. قیمت اموال التجاره و در صورت لزوم مبلغ مخارجیکه بعمل آمده است.
- م- مبلغ ارزش که مطابق فقره (۲) ماده (۲۲) توضیح شده باشد.
- ن- تعداد نسخه های بیان نامه حمل و نقل هوایی توام گردد.
- س- اسنادیکه برای حمل و نقل دهنده سپرده شده با بیان نامه حمل و نقل هوایی توام گردد.
- ع- مدت معینه حمل نقل و ذکر اجمالی راه که حمل و نقل از طریق آن (راه) صورت می گیرد مشروط برآنکه در این موارد موافقه حاصل باشد.
- ف- توضیح اینکه حمل و نقل مقررات مسولیتی است که بر اثر این میثاق وضع شده است.

ماده ۹

اگر حمل و نقل دهنده - اموال التجاره را بدون آنکه بیان نامه حمل و نقل هوایی ترتیب شده باشد قبول کند یا اینکه بیان نامه حاوی تمام تذکرات مندرج در ماده (۸) فقرات (الف) تا بشمول (ط) و (ف) نباشد حمل و نقل دهنده حق نخواهد داشت که از چنان شرایط این میثاق که مسولیت او را رفع یا محدود میسازد استفاده کند.

ماده ۱۰

- ۱۰- مرسل مسؤل صحت اطلاعات یا تشریحاتیست که راجع به مال التجاره در بیان نامه حمل و نقل هوایی درج مینماید.
- ۲- مرسل مسؤل تمام خسارات است که بر حمل و نقل دهنده یا بر هر شخص دیگر در اثر اطلاعات و تشریحات غیر اصولی - نادرست و یا ناقص مرسل تحمیل گردد.

ماده ۱۱

- ۱- بیان نامه حمل و نقل هوایی بذات خود عقد قرارداد وصول مال التجاره و شرایط حمل و نقل را استنباط میکند مگر آنکه خلاف آن ثابت گردد.
- ۲- تشریحات بیان نامه هوایی راجع به وزن - ابعاد و بسته بندی مال التجاره و تعداد بسته ها به ذات خود حقایق متذکره را استنباط می کند مگر آنکه خلاف آن ثابت گردد. تشریحات راجع به مقدار حجم و وزن مال التجاره تا آنکه توسط حمل و نقل دهنده در حضور مرسل بررسی نشده و در بیان نامه حمل و نقل هوایی مشاهده نشده باشد یا آنکه تشریحات راجع به وضع ظاهری مال التجاره باشد دلایلی را برای اقامه دعوی علیه حمل و نقل دهنده تشکیل نمیدهد.

ماده ۱۲:

۱- مرسل به شرط آنکه تمام وجایب ناشی از عقد قرار داد حمل و نقل را ایفا کرده باشد حق دارد که مال التجاره را تصرف کند.

خواه آنرا در میدان هوایی عزیمت یا مقصد پس بگیرد یا آنرا ضمن توقف طیاره در طول راه معطل سازد یا خواهش نماید که مال التجاره در محل مقصد یا در طول راه به شخص دیگری غیر از مرسل الیه که در بیان نامه حمل و نقل هوایی معرفی شده تسلیم داده شود.

یا باز گشت آنرا در میدان هوایی عزیمت تقاضا کند ولی در ضمن تصرف مال التجاره باید به حمل و نقل دهنده یا سایر فرستندگان خساره نرسد و البته وی مکلف است که مخارج ناشی از تصرف مال التجاره را جبران کند.

۲- در صورتیکه اجرای او امر مرسل ناممکن باشد حمل و نقل دهنده باید از موضوع فوراً با و اطلاع دهد.

۳- اگر حمل و نقل دهنده با و امر مرسل جهت تسلیم دادن مال التجاره بدون مطالبه نسخه بیان نامه حمل و نقل هوایی که به اخیر الذکر سپرده شده ترتیب اثر بدهد حمل و نقل دهنده مسوول خساره است که احتمالاً ازین بابت به شخصیکه اصولاً بیان نامه حمل و نقل جبران خساره را مرسل را دارد.

۴- حقوق مرسل وقتی خاتمه می یابد که حقوق مرسل الیه مطابق ماده (۱۳) آتی آغاز میگردد.

معهداً اگر مرسل الیه از قبول بیان نامه حمل و نقل یا مال التجاره استنکاف ورزد یا تماس بوی حاصل شده نتواند مرسل حق تصرف خود را دو باره کسب مینماید.

ماده ۱۳

۱- مرسل الیه به استثنای مواردیکه طی ماده فوق الذکر توضیح یافته حق دارد که به هنگام وصول مال التجاره در نقطه مقصد از حمل و نقل دهنده تقاضا کند که بیان نامه حمل و نقل هوایی را بوی بسپارد و مال التجاره را در مقابل تادیه مخارج مربوطه و تامین شرایط حمل و نقل که در بیان نامه حمل و نقل هوایی توضیح یافته بوی تسلیم نماید.

۲- حمل و نقل دهنده مکلف است که بمجرد وصول مال التجاره به مرسل الیه اطلاع دهد مگر آنکه طور دیگری موافقه بعمل آمده باشد.

۳- اگر حمل و نقل دهنده معترف شود که مال التجاره مفقود شده است یا مال التجاره بعد از انقضای مدت هفت روز که باید می رسید نرسیده است مرسل الیه مجاز است که حقوق ناشی از عقد قرار داد حمل و نقل را بر علیه حمل و نقل دهنده مورد اجراء قرار دهد.

ماده ۱۴

مرسل و مرسل الیه هر یک بنام خود ولو برای نفع شخص خود یا نفع شخص دیگر فعالیت کنند میتوانند کلیه حقوقی را که طبق مواد (۱۲ و ۱۳) بالترتیب برای شان داده شده بمورد اجرا و استفاده قرار دهند مشروط بر اینکه و جابیرا که قرار داد وضع نموده ایفاء نمایند.

ماده ۱۵

۱- مواد (۱۲-۱۳ و ۱۴) بروابط مرسل و مرسل الیه که بین همدیگر دارند یا روابط متقابل اشخاص ثالث که حقوق شان خواه از مرسل یا مرسل الیه ناشی شده باشد هیچ گونه لطمه نمیرساند.

۲- مندرجات مواد (۱۲ و ۱۳ و ۱۴) تنها به تذکر شرایط صریح در بیان نامه حمل و نقل هوایی تغییر یافته میتواند

ماده ۱۶

۱- مرسل باید چنان معلومات و اسنادی را به ضمیمه بیان نامه حمل و نقل هوایی فراهم کند که برای تکمیل مراسم گمرکی محصول دهی یا پولیس قبل از سپردن مال التجاره به مرسل الیه ضروریست مرسل در برابر حمل و نقل دهنده مسوول تمام خساراتیست که نسبت به عدم موجودیت عدم کفایت یا ناقص بودن این معلومات و اسناد بوجود آید مگر آنکه خساره از اثر سهو حمل و نقل دهنده یا نمایندگان او عاید شده باشد.

۲- حمل و نقل دهنده مکلفیت ندارد در مورد صحت یا کفایت این معلومات و اسناد تحقیق کند.

فصل سوم

مسئولیت حمل و نقل دهنده

ماده ۱۷

اگر حادثه در طیاره یا در جریان کلیه عملیات سوار شدن و پیاده شدن موجب مرگ، جراحت یا دیگر صدمه جسمی مسافر گردد حمل و نقل دهنده مسئول خساره وارد میباشد.

ماده ۱۸

۱- اگر واقعه در ظرف مدت حمل و نقل هوایی موجب تخریب مفقودی یا خسارت اسباب سفر یا اموال التجاره ایکه به ثبت رسیده گردد حمل و نقل دهنده مسئول خساره وارد میباشد.

۲- حمل و نقل هوایی طبق مفهوم فقره فوق عبارت از دوره مدتی است که طی آن اسباب سفر یا اموال التجاره خواه در یک میدان هوایی یا در داخل طیاره یا در صورت فرود آمدن طیاره خارج میدان هوایی در هر محل دیگری تحت محافظت حمل و نقل دهنده قرار دارد.

۳- دوره زمان حمل و نقل هوایی شامل هیچیک از حمل و نقل زمینی بحری یا دریایی که خارج از یک میدان هوایی بعمل می آید نیست معهداً اگر چنین حمل و نقل در حدود اجرای قرار داد حمل و نقل هوایی به منظور بار گیری یا انتقال صورت گرفته باشد هر گونه خساره وارده چنان تلقی میشود که گویا از اثر واقعه ای در جریان حمل و نقل هوایی ناشی شده است.

ماده ۱۹

حمل و نقل دهنده مسؤلیت خساره ایست که از تا خیر در حمل و نقل هوایی مسافرین - اسباب سفر یا اموال التجاره می آید.

ماده ۲۰

۱- حمل و نقل دهنده اگر به ثبوت برساند که وی و نمایندگانش کلیه اقدامات لازم را برای جلوگیری از خساره اتخاذ کرده بودند یا آنکه اتخاذ این اقدامات برای آنها ممکن بود مسؤل شناخته نمیشود.

۲- حمل و نقل دهنده در حمل و نقل های اموال التجاره و اسباب سفر مسؤل شناخته نمی شود اگر به ثبوت برساند که خساره از اثر غفلت پیلوتی - راهنمایی غلط طیاره یا نقض هوا نور دی نشت کرده و یا اینکه در تمام جهات دیگر وی نمایندگانش کلیه اقدامات لازم را برای جلوگیری از خساره اتخاذ نموده بودند.

ماده ۲۱

در صورتیکه حمل و نقل دهنده به ثبوت برساند که غفلت شخصیکه صدمه بر داشته است باعث ایجاد خساره شده یا در ایجاد آن سهم موثر داشته است محکمه میتواند که مطابق شرایط قانون خود حمل و نقل دهنده را کاملاً یا قسماً از مسؤلیت جبران خساره معاف نماید.

ماده ۲۲

۱- مسؤلیت حمل و نقل دهنده در حمل و نقل اشخاص در برابر هر مسافر به مبلغ یکصد و بیست و پنج هزار فرانک محدود میباشد. اگر محکمه ایکه قضیه در آن ارجاع شده مطابق قانون خود تجویز و تصویب کند که جبران خساره به اقساط تادیه گردد درینصورت ارزش سرمایوی تادیات اقساط نباید از مبلغ یکصد و بیست و پنج هزار فرانک بیشتر باشد معهداً مسافر میتواند که بر اساسی یک قرار داد خاص با حمل و نقل دهنده حدود مسؤلیت جبران خساره را بلندتر تعیین کند.

۲- مسؤلیت حمل و نقل دهنده در حمل و نقل اسباب یا اموال التجاره ایکه به ثبت رسیده به مبلغ دو صد و پنجاه فرانک فی کیلو گرام محدود میباشد مگر آنکه مرسل در وقت سپردن بسته های اسباب سفر یا اموال التجاره به حمل و نقل دهنده یک اظهار نامه مخصوص در باره ارزش آنها داده باشد و درین مورد محصول (تکس) اضافی در صورتیکه ایجاب نماید نیز تادیه کرده باشد.

درینصورت حمل و نقل دهنده مکلف پرداخت مبلغ در اظهار نامه ارزش واقعی اموال در زمان تسلیمی بیشتر است.

۳- در مورد اشیاییکه تحت محافظت خود مسافر میباشد مسئولیت حمل و نقل دهنده به مبلغ پنج هزار فرانک فی مسافر محدود میگردد.

۴-مبالغ فوق الذکر بر اساس فرانک فرانسوی طوری تعیین شده که هر فرانک مرکب از شصت و پنج و نیم میلی گرام طلا به عیار خالص بودن نهصد فی هزار باشد. این مبالغ به هر نوع پول ملی به اعداد کامل یعنی بدون کسرات تبدیل شده میتواند.

ماده ۲۳

هر گونه شرایط یکه حمل و نقل دهنده را از مسئولیتش معاف کند یا یک حدود مسئولیت کمتر از آنچه را که درین میثاق تثبیت شده وضع کند باطل بوده و هیچ اعتبار ندارد، اما بطلان چنین شرایط قطعاً بطلان قرار داد زیرا که تابع تطبیق مقررات این میثاق قرار میگیرد فراهم نمیکند.

ماده ۲۴

۱- در حالاتیکه طی مواد ۱۸ و ۱۹ تذکر داده شده- ادعای جبران خساره به هر عنوانیکه باشد مطابق شرایط و حدود مصرحه در این میثاق صورت گرفته میتواند.

۲- در حالاتیکه طی ماده ۱۷ تذکر داده شد مندرجات فقره فوق الذکر نیز تطبیق میشود بدون آنکه بر معرفت اشخاص که حق اقامه دعوی را دارند و اینکه مربوطه شان چیست تأثیر و لطمه برسد.

ماده ۲۵

۱- اگر خساره از اثر تخلف قصدی حمل و نقل دهنده یا تقصیریکه نظر به قانون محکمه ایکه قضیه در آن ارجاع شده معادل تخلف قصدی تلقی شود به عمل آمده باشد درین صورت حمل و نقل دهنده حق استفاده از چنان شرایط این میثاق را که مسولیت او را رفع یا محدود میسازد ندارد.

۲- این حق همچنان از وی سلب میشود اگر خساره در عین شرایط از طرف یکی از نمایندگانش در حین اجرای وظایف او بوجود آمده باشد.

ماده ۲۶

۱- هرگاه مرسل الیه اسباب سفر و اموال التجاره را بدون اعتراض تسلیم شود از این امر چنین استنباط میگردد که آنها در وضع خوب و مطابق سند حمل و نقل تسلیم داده شده است مگر آنکه خلاف آن ثابت شود.

۲- مرسل الیه در صورتیکه خساره وارد شده باشد - باید فوراً بعد از کشف خساره و منتهی در ظرف سه روز راجع به اسباب سفر و هفت روز راجع به اموال التجاره از تاریخ وصول آنها یک اعتراض نامه برای حمل و نقل دهنده

ارسال نماید. در صورت که تا خیر در حمل و نقل رخ داده باشد اعتراض باید در ظرف چهارده روز از تاریخ که قرار بود اسباب سفر یا مال التجاره به دسترس او گذاشته میشد بعمل بیاید.

۳- هر گونه اعتراض باید در سند حمل و نقل درج گردد یا توسط یادداشت تحریری جداگانه در ظرف مدتیکه برای اعتراض مذکور فوقا پیشبینی شده ارسال گردد.

۴- هرگاه اعتراض در مهلت های معینه فوق بعمل نیاید اقامه دعوی علیه حمل و نقل دهنده قابل سمع نیست مگر آنکه تقلب از طرف اخیر الذکر بعمل آمده باشد.

ماده ۲۷

در صورت وفات شخص مسئول دعوی جبران خساره مطابق حدود مشخصه در این میثاق علیه وارثین حقوق او بعمل می آید.

ماده ۲۸

۱- دعوی جبران خساره اختیار مدعی در قلمرو یکی از طرفهای عالییه متعاقد خواه در محکمه محل اقامت حمل و نقل دهنده یا مقر اداره مرکزی آن یا محلیکه حمل و نقل دهنده در آنجا یک اداره (نمایندگی) دارد که توسط آن قرارداد صورت گرفته است خواه در محکمه محل مقصد باید اقامه گردد.

۲- چگونگی اقامه دعوا مطابق قانون محکمه ایکه قضیه در آن ارجاع شده تنظیم خواهد شد.

ماده ۲۹

۱- اگر در مورد جبران خساره در ظرف مدت دو سال از تاریخ مواصلت به نقطه مقصد یا از روزیکه طیاره باید مواصلت میورزید یا از تاریخیکه حمل و نقل متوقف شده است اقامه دعوا نشود ادعای جبران خساره مشمول مرور زمان شده و قابل سمع نخواهد شد.

۲- طرز محاسبه مدتیکه برای اقامه دعوا تعیین شده بر طبق قانون محکمه ایکه قضیه در آن ارجاع گردیده مشخص خواهد شد.

ماده ۳۰

۱- در صورتیکه حمل و نقل مطابق تعریف فقره سوم ماده اول از طرف چندین حمل و نقل دهنده گان مسلسل اجراء شود هر حمل و نقل دهنده که مسافرین اسباب سفر یا اموال التجاره را قبول میکند تابع تطبیق مقررات موضوعه این میثاق بوده و به حیث یکی از طرفین متعاقدین قرارداد حمل و نقل محسوب میگردد و البته تا آنجای که این قرارداد به قسمتی از حمل و نقلیکه تحت نظارت وی ایفا شده تعلق دارد.

۲- مسافر یا وارثین حقوق وی در صورت چنین حمل و نقل تنها در مقابل آن حمل و نقل دهنده که حادثه یا تاخیر در جریان حمل و نقل از طرف او اجراء شده به وقوع پیوسته است اقامه دعوا کرده میتواند مگر اینکه اولین حمل و نقل دهنده با موافقت سریع مسولیت تمام مسافرت را به عهده گرفته باشد.

۳- مسافر یا مرسل حق دارد که راجع به اسباب سفر یا اموال التجاره علیه حمل و نقل دهنده اولی و مسافر یا مرسل الیه که حق تصرف شدن را دارد علیه حمل و نقل دهنده آخری اقامه دعوا کند و علاوه بر این میتواند علیه حمل و نقل دهنده ای که حمل و نقل را اجراء نموده و طی آن تخریب مفقودی خساره یا تاخیر بوجود آمده است اقدام کند این حمل و نقل دهنده گان در برابر مسافر مرسل و مرسل الیه مشترکا مسول هستند.

فصل چهارم

مقررات مربوط به حمل و نقل مختلط

ماده ۳۱

۱- در صورت حمل و نقل مختلط که قسما از طریق هوا و قسما به کدام وسیله دیگر حمل و نقل اجراء شده باشد مقررات این میثاق تنها در مورد حمل و نقل هوایی تطبیق میشود مشروط بر آنکه حمل و نقل هوایی مذکور با شرایط ماده اول منطبق باشد.

۲- هیچ چیزی درین میثاق طرفین را در صورت حمل نقل های مختلط از درج در سند حمل و نقل هوایی راجع به سایر انواع حمل و نقل ممانعت نمیکند به شرطیکه مقررات این میثاق در مورد حمل و نقل هوایی رعایت شده باشد.

فصل پنجم

مقررات متممه و عمومی

ماده ۳۲

آن مراتب مندرجه در قرار داد حمل و نقل و در کلیه موافقه های خصوصی که قبل از خساره منعقد شده و در آن طرفین چه در اثر موافقه بر تطبیق یک قانون و دیگر چه در اثر تغییر دادن مقررات مربوط به صلاحیت قضایی از شرایط میثاق حاضره تخلف کرده باشند منسوخ و از اعتبار ساقط است. معهذا در مورد حمل و نقل مال التجاره حکمیت در مواضع صلاحیت یکی از محاکم که در فقره (۱) ماده (۲۸) این میثاق تذکر داده شده بعمل آمد میتواند.

ماده ۳۳

هیچ چیزی درین میثاق مانع از آن نیست که یک حمل و نقل دهنده از عقد قرار داد حمل و نقل امتناع بورزد یا اینکه مقرراتی را که با احکام این میثاق متناقض نباشد وضع و تنظیم نماید.

ماده ۳۴

این میثاق در مورد حمل نقل های هوایی بین المللی که به صورت آزمایشهای اولی از طرف موسسات هواپیمایی به منظور تاسیس خطوط منظم هوایی اجرا میشود و نیز در مورد حمل و نقل هاییکه در حالات فوق العاده خارج از هر گونه عملیات عادی حمل و نقل هوایی اجرا میشود تطبیق میگردد.

ماده ۳۵

اصطلاح (روز ها) که در این میثاق بکار رفته عبارت از روز های جاری است نه روز های آغاز کار

ماده ۳۶

این میثاق در یک نسخه بزبان فرانسوی ترتیب شده که در آرشیف وزارت امور خارجه پولیند گذاشته خواهد شد. و یک سواد آن که طبقا تصدیق شده باشد از طرف حکومت پولیند به حکومت هر یکی از طرفهای عالیته متعاهد ارسال خواهد شد.

ماده ۳۷

۱- این میثاق به تصویب خواهد رسید، اسناد تصویب در آرشیف وزارت امور خارجه پولیند گذاشته خواهد شد. وزارت امور خارجه پولیند از وصول آن به حکومت هر یکی از طرفهای عالیته متعاهد اطلاع خواهد داد.

۲- این میثاق به مجردیکه توسط پنج طرف عالییه متعاقد به تصویب برسد نود روز بعد از وصول سند تصویب پنجم بین آنها مورد انفاذ قرار میگیرد. سپس میثاق بین طرف های عالییه متعاقد که آنرا تصویب کرده اند و طرف عالییه متعاقد یک سند تصویب خود را تقدیم کند نود روز بعد از سپردن سند تصویب مذکور نافذ خواهد شد.

۳-حکومت جمهوریت پولیند مکلف است که تاریخ انفاذ این میثاق و همچنان تاریخ تقدیم هر سند تصویب را به اطلاع حکومت هر یکی از طرفهای عالییه متعاقد برساند.

ماده ۳۸

۱- این میثاق بعد از آنکه مرعی الاجرا (نافذ) شد برای الحاق کلیه دولت ها مفتوح خواهد بود.

۲- الحاق در اثر یادداشتیکه به حکومت جمهوریت پولیند ارسال شود صورت میگیرد.

حکومت جمهوریت پولیند از این موضوع به حکومت هر یکی از طرف های عالییه متعاقد اطلاع خواهد داد.

۳- الحاق نود روز بعد از ارسال یادداشت بحکومت جمهوریت پولیند مرعی الاجرا میگردد.

ماده ۳۹

۱- هر یکی از طرفهای عالییه متعاقد میتواند با ارسال یادداشت به حکومت جمهوریت پولیند این میثاق را فسخ کند. حکومت جمهوریت پولیند ازین موضوع فوراً به حکومت هر یکی از طرفهای عالییه متعاقد اطلاع خواهد داد.

۲- فسخ - شش ماه بعد از ارسال یادداشت تنها در مورد طرفیکه اقدام به آن کرده صورت میگیرد.

ماده ۴۰

۱- طرفهای عالییه متعاقد میتوانند در وقت امضا سپردن اسناد تصویب با الحاق خود اعلام کنند که قبولی ایکه به این میثاق میدهند در کلیه یا قسمتی از مستعمرات تحت الحمایه ها، قلمرو تحت قیمومیت شان یا هر قلمرو دیگر یکه تحت حاکمیت یا اقتدار آنها قرار دارد یا هر قلمرو دیگریکه تحت سیطره آنها میباشد تطبیق نمیشود.

۲- بنا برین هر یکی از طرفهای عالییه متعاقد میتواند که بعداً بصورت جدا گانه تحت قیمومیت خود یا هر قلمرو دیگریکه تحت حاکمیت یا اقتدار وی قرار دارد یا هر قلمرو دیگریکه تحت سیطره او میباشد ملحق شود.

گویا چنین الحاق مجزا از اعلام اولی هر یکی از طرفهای عالییه متعاقد به عمل می آید.

۳- همچنان هر یکی از طرفهای عالییه متعاقد میتواند که این میثاق را با رعایت مقررات ان بصورت جداگانه یا از طرف کلیه یا قسمتی از مستعمرات تحت الحمایه ها، قلمرو های تحت قیمومیت یا هر قلمرو دیگریکه تحت حاکمیت یا

اقتدار را قرار داشته یا هر قلمرو دیگریکه تحت سیطره او میباشد فسخ نماید.

ماده ۴۱

هر یکی از طرفهای عالیله متعاهد حق دارد که دو سال بعد از انفاذ میثاق حاضره و نه زود تر از آن برای تشکیل یک کنفرانس بین المللی جدید بمقصد جستجوی اصلاحاتیکه ممکن است درین میثاق وارد گردد، اقدام کند وی برای این منظور به حکومت جمهوریت فرانسه که اقدامات لازم را جهت ترتیب این کنفرانس اتخاذ خواهد نمود اطلاع خواهد داد.

این میثاق بتاریخ ۱۲ اکتوبر ۱۹۲۹ در وارسا ترتیب شده و برای امضا تا ۳۱ جنوری ۱۹۳۰ مفتوح خواهد بود.

ACKKU

پروتوکول اضافی

(با مراجعه به ماده ۲)

طرفهای عالیله متعاهد این حق را برای خود محفوظ میدارند که در وقت تصویب الحاق اعلام کنند که فقره اول ماده (۲) این میثاق در مورد حمل و نقل هوایی بین المللی که مستقیماً از طرف دولت مستعمرات تحت الحمایه ها یا قلمرو های تحت قیمومیت آن یا توسط هر قلمرو دیگر تحت حاکمیت سبطره یا اقتدار آن اجرا شود تطبیق نخواهد شد.

ACKKU